

KOMPOZITOR GOLTERMANNING VIOLONCHEL CHOLGUSI UCHUN EZGAN KONTSERTLARI

Dokladchi Dadaboyeva Nigora Xamidulla qizi

*R.M.Glier nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan musiqa maktabi
kamonli torli bo'lim bosh o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada kompozitor Goltermanning violonchel cholg'usi uchun ezgan kontsertlari haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *bastakor, dirijyor, violonchel ijrochisi, virtuosi.*

Georg Eduard Goltermann (1824-yil 19-avgust – 1898-yil 29-dekabr) nemis violonchel ijrochisi, bastakor va dirijyor edi. Goltermann Gannoverda tug'ilgan. Uning otasi organist bo'lgan va shuning uchun u musiqa bilan erta tanishgan.[1] U Myunxendagi Jozef Menterdan [de] violonchel saboqlarini oldi, o'z davrining eng muhim Bavariya violonchel virtuozi.[2] U Ignaz Lachnerdan kompozitsiya darslarini oldi.[2] U dirijyorlikni ham o'rgangan.[2]

1852 yilda yakkaxon violonçelchi sifatida Yevropa bo'ylab qisqa gastrol safaridan so'ng Vyurtsburgda musiqa direktori bo'ldi. 1853-yilda u Frankfurt-na-Mayn shahridagi Stadttheatre shahar teatrining musiqa direktori o'rinbosari bo'lish taklifini qabul qildi, u yerda 1874-yilda Kapellmeister (asosiy musiqa direktori) lavozimiga ko'tarildi. [3] [1] Frankfurt-Maynda vafot etdi.

19-asrda, uyda qolishni va mustahkam o'yin pozitsiyasiga ega bo'lishni xohlaydigan virtuozni topish uchun sayohat qiluvchi virtuoz davri kamdan-kam hollarda bo'lgan, ammo violonçel virtuozu Georg Goltermann (1824-1898) bilan shunday bo'lgan.

GEORG GOLTERMANN

Goltermann Gannoverda musiqachi oilada tug'ilgan; otasi organist va o'qituvchi edi. Goltermann birinchi marta 19-asr boshidagi violonchel virtuozu Bernxard Rombergning talabasi bo'lgan Avgust Kristian Prell bilan tahsil oldi.

1847 yilda, 23 yoshida, Goltermann Myunxenga ko'chib o'tdi va Jozef Menter bilan violonchel va Ignaz Lachner bilan kompozitsiyani o'rganishdi. U tezda o'z karerasini virtuoz violonçelchi sifatida boshladi va uning birinchi musiqasi 1848 yilda bosma nashrlarda paydo bo'ldi. Bular asosan qo'shiqlar, balki violonchel va pianino uchun salon musiqalari edi. 1851 yilda Leyptsigda uning birinchi simfoniyasi premyerasi bo'lib o'tdi.

VIOLONCHEL

1852 yil kuzida u Vyurtsburg teatrida birinchi violonçelchi (va ba'zan dirijyor) etib tayinlandi. U Frankfurtga ko'chib o'tishdan oldin bir necha oy bu lavozimni egallab, u erda shahar teatrida o'ynagan. U hech qachon teatrni tark etmagan. 1853 yilda u ikkinchi Kapellmeister (musiqa direktori o'rinbosari), 1875 yilda

o'qituvchisi Ignaz Lachner o'rniga birinchi Kapellmeister etib tayinlandi. U 1893 yilda nafaqaga chiqdi va 5 yil o'tib, teatrdagi 40 yillik mehnatidan so'ng vafot etdi.

Myunxendagi davrining mahsullaridan biri uning 1-sonli violonçel kontserti bo'lib, A minor, Op. 14. Konsert 1852-yilda chop etilgan, lekin 1840-yillarning oxirida yozilgan bo'lsa kerak. Bu 19-asrning oxirigacha ko'plab violonchelchilarning repertuarida bo'lgan va keyin mashhurlikdan tushib ketgan.

Aynan birinchi qismda, sekin kirishdan keyin biz Goltermanni o'z davrida nima shunchalik mashhur qilganini eshitamiz: birinchi mavzu uchun jozibali ohang (01:42). Qarama-qarshi ikkinchi mavzu lirik mavzuni oldinga olib chiqadi. Asarning yakuniy tutti ikkinchi harakatga tayyorgarlik bo'ladi.

Ikkinchi qism virtuoz o'tish ishlariga emas, balki go'zal kuyga qaratilgan. Bu harakatda Goltermanning violonchel kuylash qobiliyati birinchi o'ringa chiqadi.

Ikkinchi harakat to'g'ridan-to'g'ri A major va A minorning asosiy tugmasi o'rtasidagi yakuniy harakat siljishlariga o'tadi. Asosiy mavzu yakkaxon violonchelda va yana lirik ikkinchi mavzu mavjud.

Goltermanning №1 violonchel kontserti 20-asr boshlarida o'z tinglovchilarini yo'qotgan sodda va mustahkam, yaxshi ohanglarga ega bo'lgan narsaning ajoyib namunasidir. Bu virtuoz teginishni talab qiladi, lekin virtuoz solistlar bilan ishlashda keng tarqalgan virtuoz otashinlarga ega emas. Fireworks skripka va pianino musiqasida keng tarqalgan bo'lib, 19-asrning ko'p qismida shunday bo'lgan, ammo violonchel va nay kabi yangi yakkaxon asboblari hali ham shu darajaga qadar ishlamoqda.

Goltermanning ba'zi asarlari o'sha paytda juda mashhur bo'lgan va hozirgacha o'quv maqsadlarida foydalaniladi. [1] Goltermann sakkizta violonchel kontsertini yaratgan, ulardan to'rtinchisi eng mashhurdir. Ushbu "talabalik kontserti" uning birinchi besh kontserti ichida eng osoni bo'lib, u juda keng o'rganilgan. Uning musiqalari professional konsertlarda kamdan-kam ijro etiladi. Haqiqiy kontsertlarning musiqiyliigi yo'q deb hisoblanadi va uning ohangdor va yoqimli tabiati uchun maqtovg'a sazovor bo'lgan bo'lsa-da, u ilhomlangan deb hisoblanmaydi. [4] Buning o'rniga uning kontsertlari talabalar tomonidan texnikani o'rganish va kontsert uslubi haqida asosiy tushunchaga ega bo'lish uchun o'rganiladi. 1-sonli kontsert bugungi standart repertuarda o'z o'rnini saqlab qoldi. [4] Cantilena deb nomlangan sekin harakat ko'pincha violonchel yakkaxon sifatida alohida ijro etilgan. [5] Pablo Casals ijro etgan ushbu harakatning dastlabki yozuvi mavjud. [5] Barcha 8 kontsert violonçel va orkestr uchundir, ammo orkestr qismlarini hozir topish qiyin. [6]

Minordagi 1-sonli konsert, Op. 14

Konsert № 2 D minor, Op. 30

B minorda 3-sonli konsert, Op. 51

G majorda 4-sonli konsert, Op. 65

Konsert № 5 D minor, Op. 76

6-sonli kontsert Do major, Op. 100

Do majorda 7-sonli konsert, Op. 103

8-sonli kontsert, Op. 130

Orkestr uchun boshqa asarlar ham bor, shu jumladan A, Opdagi simfoniya . 20, Breitkopf & Härtel tomonidan 1852 yilda nashr etilgan va 2023 yilda Capriccio yorlig'ida chiqarilgan. [7]

Goltermanning violonchel uchun qisqaroq asarlarining ko'pchiligi quyi va o'rta texnik qiyinchilik darajasida. [8]

Violonçel va pianino uchun D minordagi tungi, Op. 43, № 3

Violonçel va pianino uchun G-majordagi tungi, Op. 49, № 1

Violonçel va pianino uchun G-majordagi tungi, Op. 54, № 1

Violonçel va pianino uchun B minordagi tungi, Op. 59, № 1

Violonçel va pianino uchun E minordagi tungi, Op. 92, № 1

Yakkaxon violonchel uchun 3 Romances sans paroles , Op. 90

Violonchel va pianino uchun La Foi , Op. 95, № 1

2 Duos en forme de sonate, Opp. 15 [9] va 25. [10]

G Majorda 4-sonli konsert

To'rtinchi violonçel kontserti nisbatan qulayligi tufayli ko'pincha talabalar tomonidan ijro etiladi. U 3 ta harakatga bo'linadi:

1. Allegro (G Major)

2. Andantino (minor - minor - minor)

3. Allegro Molto (G Major)

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Dorfmyuller, Kurt (1964),"Goltermann, Georg", Neue Deutsche Biography (nemis tilida), jild. 6, Berlin: Dunker va Humblot, 625–625-betlar; (to'liq matn onlayn)

2. "Goltermann, Georg". MGG Onlayn. Kassel, Shtutgart, Nyu-York: Bärenreiter. 2016 yil.

3. Moskovitz, Mark (2001). "Goltermann, Georg (Eduard)". Grove Music Online (8-nashr). Oksford universiteti matbuoti. ISBN 978-1-56159-263-0.

4. Geeseman, Ketrin Enn (2011). "XIX asr violonchel bastakorining yuksalishi va qulashi: Georg Goltermann hayoti va asarlarini keng qamrovli o'rganish, shu jumladan uning violonchel kompozitsiyalarining to'liq katalogi". Florida shtati universiteti kutubxonasi.

5. "Goltermann, Georg - Amerika tarixiy yozuvlarining diskografiyasi". adp.library.ucsb.edu.

6. Filadelfiya bepul kutubxonasida ba'zilar uchun orkestrlarga beriladigan qismlar mavjud, jumladan 8 ta kontsertning bittasidan (6-raqam) tashqari.